

Cristina Fallarás: “El feminisme ha de ser anticapitalista, antiracista i antireligiós”

Quan acabem, l'Ivan, el fotògraf, em diu: "De periodistes d'aquesta escola, ja no en queden". Cristina Fallarás (Saragossa, 1968) és periodista i escriptora. Novel·lista negra molt reconeguda (té el prestigiós premi Hammett), va treballar a 'El Mundo', la SER o 'El Periódico'. Va ser acomiadada del diari 'ADN' el 2008, en el vuitè mes d'embaràs. Quatre anys després va ser desnonada de casa en no poder afrontar una hipoteca del BBVA. De tot allò en va sorgir 'A la puta calle' (Del Bronce, 2013). S'ha convertit en una de les feministes espanyoles amb més projecció. L'any passat va ser la impulsora de la campanya "Cuéntalo", que va aconseguir que en deu dies tres milions de dones expliquessin les vexacions sofertes a les mans del masclisme.

Text: Antoni Trobat / Fotos: Ivan Giménez

El seu últim llibre és 'Honrarás a tu padre y a tu madre' (Anagrama, 2018). Com era la teva família?

Com diria Jaime Gil de Biedma, la meva família era rica i jo estudiant. El meu pare és un home d'origen humil: els seus pertanyien al món del teatre. El seu pare, el meu avi, va ser afusellat el 1936. Per contra, ell, el meu pare, podria ser descrit com ultrareligiós, integrista catòlic. La meva mare és una dona d'origen pseudoaristocràtic: tenien un títol nobiliari i el seu pare era besnét de [Benito Juárez](#), que va ser president de Mèxic. El meu avi matern era militar franquista i va ser entrenat per la Gestapo: formava part del servei d'intel·ligència militar de Franco i de Mussolini, i va organitzar el trànsit de nazis des d'Alemanya fins a Mèxic. Això ho vaig saber bastant després. Vaig créixer en una Saragossa rica, ultraconservadora, ultracatòlica, franquista i molt acomodada.

Quan vas tenir consciència de què significa pertànyer a una classe?

La consciència de classe és complexa en el meu cas. En ser d'educació catòlica i perdre la fe al final de l'adolescència, em vaig fer marxista. Tot catòlic que perd la fe es fa marxista; si no, seria idiota. En el meu cas, en la consciència de classe es barreja una idea intel·lectual lligada al marxisme i una idea de bressol lligada a una classe molt privilegiada. Podríem dir que obligar-me a mi mateixa a viure com a classe mitjana va ser una manera de maltractar-me i de no pertànyer a cap de les dues. En el llibre parlo molt de la possibilitat d'escollir on pertany. Triar on pertànyer és important. En un moment donat decideixo que hi ha alguna cosa en mi que pertany molt més a la idea i la classe del meu avi afusellat i la seva família, lligada al teatre, republicana i socialista (eren membres de la UGT), que a la resta, però no puc evitar tenir un component de supèrbia... i la supèrbia ve de la classe alta, és clar.

“La classe alta espanyola és essencialment grollera, llauradora i unida a la propietat de la terra”

En una entrevista de Pablo Iglesias fa alguns mesos parlaves de la supèrbia i del que havies hagut de treballar-te.

En realitat, és un procés natural. Quan vaig aterrar a Barcelona, vaig optar per un treball a Nou Barris. La meva formació allà va ser molt alligadora. Hi vaig arribar per dirigir un diari de barri gratuït, un dels primers d'aquest format que hi va haver no només a Espanya, sinó a Europa en aquella època.

Era a finals dels vuitanta.

Allà entenc de cop i admeto més lentament la meva incapacitat, el meu 'paletisme' i la meva incultura. Aquelles i aquells que hem estat educades en la idea de la classe alta privilegiada i del franquisme tenim una incultura molt semblant a la que tenen Casado, Vox i Aznar. És a dir, ignorar que qualsevol desenvolupament intel·lectual i polític ve d'una arrel marxista-tomista-aristotèlica. Saps què passa?

Digues...

La classe alta espanyola és essencialment grollera, llauradora i unida a la propietat de la terra. Però no l'aristocràcia italiana o francesa, que tenen un lligam amb el mecenatge artístic molt més gran. A Espanya, els nobles en essència eren criadors de cabres. És molt difícil trobar un nexa de l'aristocràcia o de l'Església espanyola que tingui a veure amb la cultura.

L'absència de burgesia a l'Espanya de cultura castellana també és important, no? Sobretot si en traiem Catalunya i el País Basc...

Jo en trauria només Catalunya; no en trauria el País Basc... I, així i tot, la burgesia catalana és una burgesia molt tardana. Insisteixo que la burgesia no era adinerada. Ho era l'aristocràcia, relacionada amb la propietat de la terra. Els Alba són un exemple palmari. A Alemanya, a França o a Itàlia, en canvi, estan vinculats a la cultura i l'art, més o menys com l'Església catòlica en aquests llocs, com a forma d'inversió.

A Espanya és més extractiva.

Gairebé ni extractiva. És una mica com el príncep Joan a Robin Hood: plomar aquells que tens per sota. El robatori a aquells que treballen és una cosa que roman fins als nostres dies.

“Els règims militars maten. El franquisme, a més, roba. Roben camps, roben indústries i roben tot el que poden”

Quin pòsit hi ha d'això en la dreta espanyola actual?

Hi queda un pòsit molt pòsit. Un pòsit franquista d'haver robat i haver matat sense ser castigats. És a dir, que el règim de Franco, un règim essencialment taujà i basat en el lladronici, el que fa és emular les classes altes que no han pogut ser. Per tant, robar, robar-ho tot. És un règim d'extracció militar i criminal. Altres règims militars es queden en això, en el fet de matar. El franquisme, a més, roba. Roben camps, roben propietats, roben indústries, roben terres, roben dones, roben nens,

roben ateneus, roben associacions, roben edificis, roben vides. Roben, en general. Per què no desenterrarem Franco i els assassinats de les cunetes? A qualsevol govern socialista o nacionalista català o basc no li hauria costat gaire desenterrar els afusellats i no deixar-los a les cunetes. El problema és que, un cop restablerta aquesta dignitat, el pas següent és econòmic. Si es retornen els cossos a les famílies, el següent que hem de tornar són els seus béns. I aquí és quan el Partit Socialista, tota l'Església espanyola, el Santander, OHL, Construcciones y Contratas, el tipus aquest que és o era president del Reial Madrid, tota la classe financera i política espanyola, totes les grans empreses de l'Ibex, si desenterrarem els assassinats i assassinades del franquisme, es queden en pilotes. Tota la seva riquesa és fruit del robatori. Per això no s'obren les cunetes massivament. Perquè, un cop retornats els morts, cal retornar la terra i els diners.

Tornem al teu itinerari vital. Desembarques a la Barcelona dels vuitanta. L'heroïna...

Poca heroïna hi havia, ja. Des de finals dels setanta fins a mitjan vuitanta va ser el moment àlgid. Els meus col·legues se'm van morir abans d'arribar a 'Barna' el 86.

Com era aquella ciutat?

Extraordinària. Moltes de les coses que fèiem aleshores avui ens portarien a la presó: a ningú li semblava malament que s'ocupessin habitatges i casernes. El moviment llibertari, és clar, després de cada 'mani' era violent, i a ningú li queien els anells. Recordo molt les lluites antimilitaristes, per la insubmissió, el moviment Mili KK, la recuperació dels barris, els ateneus populars... En vaga general, els piquets segellàvem amb silicona les persianes dels comerços i no passava res. Eren més actius contra nosaltres els taxis que la policia!

“Es pensava que el PSOE era socialista. La ficció que a Espanya existia el socialisme va ser brutal”

Van ser els anys de l'hegemonia del PSOE.

Es pensava que el PSOE era socialista. La ficció que a Espanya existia el socialisme va ser brutal. Quan em diuen “Com ha canviat Felipe Gonzalez!”, m'agrada recordar que el 83, quan portava només un any al poder, va pactar les butaques de l'ONU amb les juntes militars de Videla. Quan tothom sabia qui era Videla i cap mandatari internacional visitava l'Argentina excepte el cap d'Estat d'Espanya, Joan Carles I, que va ser allà per rebre una medalla. Felipe González en aquells anys va vendre armament a l'Argentina i a Xile per un valor de milers de milions. Va condecorar diversos càrrecs de les dictadures argentina i xilena i va proposar Pinochet com a exemple del trànsit de la dictadura a la democràcia. Com Adolfo Suárez, un franquista criminal al qual li hem posat el nom d'un aeroport. Però també és cert que, d'altra banda, hi havia personatges com Tierno Galván, 'el Vell Professor'.

Símbol de la “modernitat” socialista.

La base de la idiotesa, és el que era. Un tipus que en teoria sent d'esquerra socialista crida des del balcó de l'Ajuntament de Madrid: [“Quien no esté colocado, que se coloque”](#), que venia a dir “deixa de lluitar per les fosses, pels exiliats i per la dignitat, i droga't amb Alaska y Los Pegamoides”. Això i la mamella a l'aire de Susana Estrada, el “destape” i la “movida” van venir a substituir la veritable Transició que hauria estat admetre que a Espanya, amb l'excusa de la legalització del PCE i amb l'aquiescència del fill de puta de Santiago Carrillo, no es va legalitzar cap partit republicà. Adonar-me de tot això va ser terrible.

Els llibertaris eren els únics que impugnaven aquest món? Ells i l'esquerra radical —el que ara són els 'anticapis'— i l'independentisme rupturista basc i català, veritat?

A la segona meitat dels vuitanta, l'independentisme català que anomenes rupturista era molt minoritari, no eren res. I després hi havia ETA, és clar...

“Tot és violència. L'Estat utilitza legítimament la violència, o no, quan em desnona de casa meva amb fills”

Abans parlaves de violència.

No diré que l'ús de la violència és legítim perquè em ficarien a la presó. Però tot és violència. L'Estat utilitza legítimament la violència, o no, quan em desnona de casa meva amb fills. Utilitza legítimament la violència, o no, quan Marlaska retorna en calent dones, homes i nens. Utilitza legítimament la violència, o no, quan permet que 2.000 persones morin davant les nostres costes. Cremar un caixer, muntar un aldarull, fer una barricada de rodes cremant, anar a 'escrachar' Soraya Sáenz de Santamaría, de veritat és violència? Te'n recordes, de la reconversió industrial? El mínim que feien els bascos i els miners asturians era posar rodes cremant. I ara sembla que els CDR catalans són poc menys que els fills de les tribus armades de David. Ha estat un canvi profund a la idiotesa. Probablement en aquella societat dels vuitanta hi havia més llibertat i menys ignorància que actualment. Per a mi, és aclaparadora la ignorància que vivim i permetem als poders públics i als mitjans. El que passa amb Veneçuela, l'emigració a Europa, la situació dels presos polítics a Catalunya o pensar seriosament que Albert Rivera és un polític.

“Albert Rivera és un anunci de televisió. No és res”

Què és Albert Rivera?

Albert Rivera és un anunci de televisió. No és res. Què és Trump? No és un polític. Molt resumit: Trump no és un polític; és les multinacionals en el poder per fi. El missatge que se'ns dona és que els polítics tradicionals ja no són necessaris. Alternatives? El que hi ha, el que el sistema permet, són uns Noam Chomsky, Bernie Sanders, Jeremy Corbyn, Zygmunt Bauman, aquests homes vells, lleugerament sorruts, d'idees sensates i d'una altra època, però que se'ns dona a entendre que no poden anar enlloc. Això és el que volen que creguem que queda de la política. I el recanvi és per descomptat l'empresa. Tota la nostra ètica, comunicació i consum no té a veure amb accions polítiques, sinó comercials. El primer pas, doncs, són Trump. Macron i Rivera; també pot sortir malament i que Abascal o Salvini se'ls colin. Però és qüestió de temps. El més important de l'època en què vivim és que els polítics han quedat obsolets.

Aleshores, el que anomenem “moviments o polítics del canvi”, quina sortida tenen?

Cap. Petits grups de resistència lligats en allò municipal i en allò local. Jo vaig treballar, ja als noranta, amb Pasqual Maragall i ell va començar parlant de l'Europa de les Nacions, després de l'Europa de les Regions i finalment de l'Europa de les Ciutats. Era una manera d'entendre la subsidiarietat com una forma d'extreure petits pols ètics, una mena de llogarets d'Astèrix, que sustentin allò que podríem anomenar una lluita pels drets humans. Per això funcionen Carmena i Colau. O alguns alcaldes gallecs. Però Carmena ja no la veig clara, cal dir-ho. Per a mi, Carmena i Errejón ja no pertanyen a allò ètic.

Amb Pasqual Maragall vas col·laborar estretament.

Et sembla bé que sortim al jardí a fumar un cigarret?

Maragall era un excèntric en el sentit literal de la paraula: fora del centre. El vaig conèixer perquè, quan dirigia el diari de Nou Barris, va preguntar qui era jo i va demanar una trobada amb mi i vam quedar a Vallbona, on jo tenia feina, en un barri de barraques, per a una copa. Li va semblar extravagant que una dona com jo “fos” de Vallbona i sempre feia broma amb això. Jo llavors lligava el fet llibertari amb una recuperació de la memòria que s’oposava al que estava fent el Partit Socialista, que era dinamitar i desmantellar el moviment veïnal i associatiu, més a Espanya que a Catalunya, però també aquí. Llavors jo tenia molta relació amb Vázquez Montalbán, Juan Marsé i amb cert nucli intel·lectual a través de la família Barral —jo vaig créixer amb ells!—, i en Pasqual entenia que podia tenir un paper a Catalunya Segle XXI, el grup de reflexió i pensament que estava creant. Hi eren Salvador Giner, Jorge Wagensberg, Josep Maria Castellet, Encarna Roca, Carme Valls, Pepe Álvarez... i em va colar a mi. Era el 1993, tenia uns 25 anys! Durant dos anys vam sopar un cop el mes a La Florentina, al carrer de Saragossa. Parlàvem de com intervenir en política al marge dels partits creant una estructura social i cívica... Els de Podem van creure que inventaven això, i nosaltres ho havíem pensat i fet 20 anys abans! El problema del projecte de Maragall és que era elitista. Va crear el Pla estratègic Barcelona 2000, on ajuntava gent de diferents classes i tendències. Tot el que feia era per enfrontar-se a l’aparell del PSC i li va funcionar perquè va col·locar 15 diputats de Ciutadans pel Canvi al Parlament. En el trànsit de Catalunya Segle XXI a Ciutadans pel Canvi ho vaig deixar. No volia entrar en un partit polític. L’elitisme de La Florentina i la família Comín em cansaven. Em sentia molt lluny d’ells. Vaig voler aportar el meu granet de sorra, i ja. El meu relat era més aviat llibertari i advocava per la necessitat de reivindicar el passat anarquista i republicà a Catalunya i a Espanya. De vegades els de l’ateneu llibertari de Tolosa em conviden a actes seus, molts són descendents d’espanyols que no van poder tornar. ERC no va poder presentar-se a les primeres eleccions democràtiques per la “R” i el PCE va fotre tots els partits republicans impedit que s’hi presentessin.

A finals dels noranta tot va començar a canviar. Hi ha una escena, gairebé cinematogràfica, de la qual me’n recordo sovint, que el periodista Jordi Pérez Colomé va reproduir en [un perfil sobre Antonio Baños](#). Una matinada molt tard o un matí molt d’hora, en un moment en què tots dos ja passàveu els 30 anys, tornant d’una nit de festa, asseguts en unes escales, Baños et va dir: “Cristina...”

“...s’ha acabat la frivolitat”. Va ser a les escales del metro de la plaça Universitat a principis dels 2000. Vam ser íntims amics amb en Baños des de segon de carrera fins fa poc. Ens enteníem molt bé. Ell pertanyia a una classe i jo a una altra i, no obstant això, amb alguna cosa comuna que era una preocupació culta per com redefinir les relacions econòmiques i socials. Parlàvem llavors de la necessitat d’alguna cosa que després va ser el 15-M.

Quants anys van durar el cinisme i la frivolitat? Fins a la crisi del 2008?

Mai es va acabar.

“El feminisme ha de ser anticapitalista per definició perquè el capitalisme és patriarcal”

M’agradaria parlar amb tu dels feminismes múltiples...

Feminisme.

Només un?

Només un.

Per què?

Digue'm quins són els altres.

El de les dones racialitzades o les dones pobres...

Feminisme. El debat entre abolició o regulació no és el nostre, i ens l'han imposat per dividir-nos. El debat sobre transfòbia o no transfòbia és seu, i ens l'han imposat. Hi ha feminisme, hi ha lluita antiracista, hi ha lluita de classes. El feminisme ha de ser anticapitalista per definició perquè el capitalisme és patriarcal i ha de ser antiracista perquè hi ha una solidaritat transnacional i antiracista transversal que cap moviment té i és profundament... ja no ateu, sinó antireligiós.

“Si ets cristià, defenses la jerarquia, el masclisme, la violació, el mal, l'acumulació de riqueses, el genocidi...”

El feminisme islàmic o les feministes que es reclamen de tradició cristiana no ho veurien així.

No hi ha feminisme islàmic i no existeix el feminisme cristià.

Elles sí que es reclamen així.

Doncs que deixin de ser catòliques o musulmanes. No les reconec! Tota base de construcció de violència contra la dona es basa en la idea d'Eva i de la verge. No conec cap verge que no sigui la meva filla de 10 anys. Qualsevol construcció basada en una verge es basa en un oposat, que pot ser castigat i sotmès. A més, la seva verge és capaç de parir sense follar, amb la qual cosa nosaltres som unes 'guarres' no només perquè necessitem follar, sinó perquè, a més, no som verges. Si a això hi sumes que Eva és la culpable de tots els mals sobre la capa de la Terra, em diràs que una dona que creu en aquests dogmes catòlics pot ser feminista?

L'aportació de cristians i de persones religioses als moviments emancipatoris i d'esquerra és rellevant.

Hi participen en tant que són homes i dones bons, no com a cristians. És contradictori. Si ets cristià, defenses jerarquia, masclisme, violació, el mal, acumulació de riqueses, el genocidi... Aquesta fal·làcia dels cristians obrers no puc entendre-la. De cap manera algú que defensi l'Església catòlica pot contribuir a la lluita pels drets humans.

Avui dia, des dels Estats Units arriben teories, sobretot al voltant de l'acadèmic [Mark Lilla](#), que interpreten que el feminisme i la diversitat són usats pel neoliberalisme per dividir les classes populars, treballadores. Com ho veus?

Ho veig com una teoria d'home blanc i heterosexual, efectivament. Ho veig com una nova forma d'un ultraconservadorisme l'eix del qual és la defensa de la seva mala consciència i la defensa d'uns privilegis que encara tenen, que han perdut una mica i que aviat recuperaran no només 'a lo bestia', sinó multiplicant-ho per deu. L'avanç del feminisme ha estat un horror per a aquesta esquerra que jo anomeno "obrerista" (deixem, per ara, la dreta en pau). Ells reclamen que l'antiracisme o el

feminisme divideix la classe obrera

Quan va estar unida la classe obrera? Abans del 'boom' feminista, d'aquesta nova onada, l'esquerra estava més unida?

Els, aquesta esquerra suposadament "obrerista", pensen que anar de putes o pegar les seves dones no és contradictori amb la lluita de classes. Aquest és el problema. Imagina que jo els digués: "No reconec la teva lluita sindical perquè no conec cap lluita perquè la meitat de la població, la femenina, pugui cobrar el mateix que l'altra meitat". O que els digués: "No reconec la vostra lluita perquè vosaltres creieu que vivim en una societat amb l'esclavitud abolida i, en canvi, tenim desenes de milers d'esclaves les quals, a més, us folleu". O que els digués: "No reconec la vostra lluita perquè mai heu comptat amb el treball submergit constant, diari i submergit sobre el qual es construeixen el sistema capitalista i el comunisme". Això és gairebé infantil, de 'La bola de cristal'. Això dinamita la base. Quan dius això, aquesta esquerra que he anomenat "obrerista" respon que, com que el poder és blanc i masculí, hem de confrontar-hi un altre poder blanc i masculí. No poden entretenir-se amb ximpleries com si van de putes o si les dones cobren menys que els homes. A veure si ens distraurem amb nimietats! A veure si pensarem que els drets homosexuals són importants si estem treballant per l'economia! Quan en l'econòmic hem perdut fa moltíssim temps. Nosaltres ens vam decantar per lluitar ja no pels drets humans, sinó per posar fi a la idea de les "minories" Quines minories? La minoria són ells, estimats! Per simplificar: les dones som la meitat —riques i pobres, que patim el mateix—; l'altre quart d'homes són la dreta i els rics, i què en queda? La suposada idea de l'home blanc obrerista és minoria. Els homes són dues minories barallant-se entre ells. En fi... És un debat molt depriment. Té poca importància. És una palla intel·lectual. Perquè el petit quart de població d'homes blancs, 'heteros' i capitalistes ja ha guanyat els altres tres quarts (totes les dones i aquests merdes d'obreristes que creuen que el feminisme i l'antiracisme distreuen...

...

Han guanyat per una contradicció de base. El desenvolupament d'una idea solidària que doni suport als drets humans és una incoherència radical de tots nosaltres. Perquè només es pot ser dolent en un món construït sobre la maldat. Dir que defenses els drets dels migrants quan en les teves costes moren 2.000 persones l'any té poc sentit. En realitat, ells són els coherents. El coherent és Abascal. El coherent és Trump. Quina coherència podem tenir nosaltres quan aquest telèfon on graves o aquesta llibreta on apuntes costen milers de vides? La fi del cinisme de què parlava Antonio Baños ha arribat d'una manera que jo no esperava. No ha arribat per a ells: ha arribat per a nosaltres. Potser els cínics, els incoherents, érem nosaltres.

"Jo no votaria els pressupostos d'un partit que va aplicar el 155"

Quina valoració fas del transcurs del judici i de la situació dels presos polítics catalans?

Anirà quedant en evidència que tot aquest vodevil no se sosté jurídicament i que la integritat dels presos polítics és inqüestionable més enllà que fessin una mica el babau amb la declaració i després amb les "decles" de Comín i de Ponsatí dient que tot era una farsa.

Els partits sobiranistes no van acabar votant els pressupostos a l'Estat espanyol i s'han convocat noves eleccions espanyoles. Quin futur li veus a l'actual bloqueig de la situació?

Els partits sobiranistes ja no són els partits sobiranistes. Són el PDECat o com sigui que es digui ara i ERC. Dues entitats diferents i en certa manera enfrontades. Jo no votaria els pressupostos d'un

partit que va aplicar el 155. Quant a les mesures socials que se'ls tira per la cara impedir que s'apliquin, em permeto recordar que mai li van importar gaire a CDC o com sigui que es digui ara. Hem de recordar que les retallades en sanitat i en educació van ser brutals a Catalunya. I segueix sent la comunitat amb més desnonaments. Una cosa que no els ha importat gaire. Un altre tema és ERC, que va aprovar certs pressupostos i que algun dia haurà de preguntar-se per què. No hi ha "actual bloqueig de la situació". Hi ha una acció política de creació de catalanofòbia per part de Ciutadans, amb el suport de l'ala del PP que després s'ha convertit en Vox i del socialisme més ultramuntà. Precisament la situació jo diria que flueix.